

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kakor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Rudolfa Kirbiša hiši, „Gledališka stolba“. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Dr. VALENTIN ZARNIK.

ej velikonočnih praznikov željno pričakovano veselje pomešala nam je kruta osoda debelo kapljo grenkega pelina, mesto pisane aleluje potisnila nam je v roko peró, da vršimo jedno najtožnejih nalog, s katerimi je le preobilno obdarjen stan časnikarski, da pišemo izvrstnemu rodoljubi, prerano umrlemu prijatelju, in jako nadarjenemu slovenskemu pisatelju — nekrolog.

Velikonočni prazniki nam letos itak neso obetali mnogo, a ta udarec moral je še priti, da se trdno uverimo, da osoda proti nam postopa z neizprosno doslednostjo, pobira moža za možem, kajti jedva dobro leto je preteklo, da nam je vzela dičnega Erjavca, malo nad štiri mesece je tekar, ko je oči zatisnil genijalni Levstik, a zdaj prišel je tretji v zvezi na vrsto predragi nam pobratim Valentin Zarnik.

Ni slučaj, niti postranski namen, da navajamo samo to trojico, ko so vendar mej rečeno dobo pomrli še drugi odlični rodoljubi, a napominana trojica bila je vse življenje svoje zvezana po tesnem, iskrenem prijateljstvu, Erjavec, Levstik, Zarnik spadali so mej ono že jako redko četo, ki se je že v gimnaziji na svoj prapor zapisala narodno idejo ter tej ideji ostala zvesta do poslednjega izdihljeja, katere imena se bodo zopet in zopet imenovala, kadar in kjerkoli bode govor o našem narodnem preporodu.

„Sedaj sem jaz zadnji!“ vzdihnil je z dna svojega potrtega srca pokojni dr. Valentin Zarnik, ko smo mu dne 13. januarja 1887 naznanili pretresujočo vest, da je uzorni narodnjak in pisatelj, najmilejši mu prijatelj, Fran Erjavec, nagloma umrl. Ta vzdih uplival je takrat z vso svojo elegično silo tudi na nas, čutili smo v njem tiho resignacijo nasproti jekleno trdi osodi, kajti dr. Zarnik bil je že takrat opasno bolan, bolan tako nevarno, da nismo gojili nobene nadeje več.

Toda, dasi je jako dolgo bolehal, dasi je čudovito krepka narava njegova dolgo protivila se temni Morani, pretresla nas je vendar vest o njegovi smrti jako globoko. Užalostila nas je ne samo radi tega, da nam najboljši moči ginevajo v najlepši moški dobi, da izumirajo naši soboritelji, naši vrstniki, prijatelji naši, nego tudi zaradi tega, da skoro nobenemu ni sojeno, da bi dočakal svojega neumornega idejalnega delovanja koprneče pričakovani uspeh. Izmej vse one slavne šestorice, ki je nekdanj na gimnaziji Ljubljanski v svojih „Vajah“ dvignila kvišku „zastavo Slav“, morali so vsi že plačati prezgodnji danj materi naravi, zadnji mej njimi dr. Zarnik, akoravno tudi on še le 51 let star.

Pokojni dr. Valentin Zarnik bil je porojen dne 14. februarja 1837. l., to je, — kakor je čestokrat dovtipno sam omenjal — na isti dan, ko je v Parizu umrl Ludovik Börne, a v Peterburgu v dvoboju pal slavni Puškin. Porojen bil je v Repnjah na Gorenjskem, kjer je tudi zibelka tekla slavnemu Kopitarju. Zarnik bil je sin jako siromaških starišev. Oče njegov bil je „cukrinar“ (delavec v takratni Ljubljanski cukrarni), služil je po 50 kr. na dan, s to vsoto moral je živiti svojo obitelj s 4 otroki. Navzlic temu neugodnemu gmotnemu stanju skrbel je za svojih otrok bodočnost. Drugi sin, Matija, je župnik v Srednji vasi v Bohinji, najstarejši sin, pokojni dr. V. Zarnik pohajal je v Ljubljani ljudsko šolo in gimnazijo, katero je 1855. l. dovršil. Kot abiturjent je govoril in pisal slovenski, nemški, francoski, italijanski in angleški, kakor je sploh njegova nadarjenost za jezike bila fenomenalna.

Še kot gimnazijalec ustanovil je s svojimi sošolci (Fr. Erjavec, Sim. Jenko, V. Mandelc, J. Tušek) dijašk slovensk list z naslovom „Vaje“, v kateri so spisovali zanimive leposlovne in znanstvene sestavke. Zaradi Bachove policije uredoval se je list jako tajno.

Po dokončani gimnaziji šel je na Dunaj, kjer je pod Aschbachom in Jägerom študiral zgodovino, poleg tega pa nemško, slovansko, romansko in angleško literaturo. Dovršivši filozofične študije, posvetil se je pravu ter bil po dovršenih študijah promoviran doktorjem prava.

Leta 1861. stopil je prvič pred slovensko občinstvo s popisom prvega državnega zbora. Dotični spis, prijavljen v „Novicah“, imel je toliko krepkega humora v sebi, da so ga preveli skoro vsi Dunajski listi, „Presse“ celo kot nedeljski podlistek. Pisal je potem v „Novice“ jako mnogo. Spominamo samo na „Pisma slovenskega turista“, „Originali iz domačega življenja“, „Tri dni v zlati Pragi“ itd. V Janežičevem „Glasniku“ objavil je par novel, izmej katerih sta „Ura bje, človeka pa ni“ in „Maščevanje osode“ preloženi na hrvatski jezik. Razen tega pisal je jako veliko člankov, podlistkov, dopisov in notic v razne slovenske liste, posebno pa v naš list, kateremu je bil od prvega početka iskren in plodovit sotrudnik.

Od 1861. do 1867. leta bil je dr. Zarnik odgojitelj pri baronu Levinu Rauchu na Hrvatskem, kjer je temeljito proučil jugoslovanske, osobito hrvatske razmere, ko je Rauch ban postal, ponudil je dr. Zarniku službo profesorja na pravni akademiji v Zagrebu. A Zarnik te službe ni hotel vsprejeti iz madjaronskih rok, odbil ponudbo ter se vrnil nazaj na Slovensko, kjer se je posvetil odvetništvu. Ustopil je kot koncipient pri dr. Ploji v Ljutomeru, kjer je vkupno s tamošnjimi rodoljubi osnoval prvi tabor slovenski dne 8. avgusta 1868 in s svojim govorom naučeval poslušalce.

Razen v Ljutomeru govoril je dr. Zarnik še na 10 drugih taborih na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem o ravnopravnosti, posebno pa o zjedineni Sloveniji, ter s svojim drastičnim humorjem silno uplival na taborce.

Leta 1869. dne 24. maja bil je v Trebnjem izvoljen poslancem v deželni zbor kranjski, ter se istega leta za malo časa preselil k dr. Razlagu v Brežice, od koder je jeseni odšel k dr. Lorberju v Maribor, kjer je v pokojnem Tomšiči, Jurčiči, dr. Koceliji in drugih narodnjakih imel družbo, kakersna je njemu ugajala.

V septembru 1871 preselil se je v Ljubljano ter ustopil v dr. Ahačiča pisarno. Leta 1877. odprl je svojo odvetniško pisarno, ki je bila vedno dobro obiskovana. Poleg odvetnikovanja pa se je z izrednim zanimanjem bavil s politiko, za katero je po svoji vsestranski izomiki in čudovitem svojem spominu imel veliko sposobnost. Bil je do 1884. l. zaporedoma voljen v deželni zbor, bil deželni odbornik, od 1877. do lanskega leta odbornik mestnega zbora Ljubljanskega, od 1882. l. pa tudi predsednik „Narodne Tiskarne“. Tudi „Sokolu“ bil je par let starosta, sicer pa član in podpiratelj vseh narodnih društev in zavodov.

Tem skromnim podatkom dodati bi morali še mnogo opazk in epizod, da bi vredno osvetili pokojnega Zarnika. A prepričani smo, da ga je vsak slovensk razumnik osobno, ali vsaj po izvrstnem imenu poznal, da torej vsakdo ve ceniti njegove lastnosti in zasluge, da vsakdo v srci čuti, da ga ni lahko bilo rodoljuba, ki bi tako žareče, tako dosledno in odločno ljubil narod svoj. Ljubezen do naroda bila je v srci njegovem tako trdno ukoreninjena, da je prevzela vse mišljenje njegovo in da bi on vedoma nikdar ne bil mogel storiti koraka, ki bi bil narodu na kvar.

Pokojni Zarnik bil je iskren, izkušen Slovenec, bil je Slovan z dušo in telesom, bil visoko izobražen, duhovit mož, izvrsten soprog in oče, dober prijatelj, dovtipen družabnik in kremenit značaj. Zatorej nam ob njegovem preranem grobu žalosti utriplje srce, zatorej ostal nam bode vedno v najblažjem spominu.

Večna slava bodi V. Zarnikovemu imenu!

Vabilo na naročbo.

Ko smo pred novim letom vabili na naročbo, izrekli smo nado, da nas bodo spremljale v novi tečaj stare simpatije slovenskega občinstva in da nam bode prihajala tudi v bodoče z vseh strani slovenskih dejanska podpora za plemenito in sadunosno teženje „Slov. Naroda“. Prvo četrtletje je preteklo in naše nade nas neso varale. Rastoče število gg. naročnikov in sotrudnikov nam je porok, da „Slov. Narod“ hodi po pravem potu, služeč jedino le koristim vsega slovenskega naroda, kot pravi narodni in svobodomiselnji slovenski organ.

Skrbeli bomo tudi znanprej za temeljite članke o vseh narodnih in političnih vprašanjih, za jasna in natančna poročila iz državnega zbora, za dopise iz domačih krajev, za dnevne novosti in sploh raznovrstni zapopadek lista. Posebno pozornost bomo obračali na listek, za katerega že imamo pripravljenega dovolj zanimivega gradiva, kratke izvirne feljtone, potem pa tudi prevode najboljših povestij in romanov slavnih pisateljev čeških, ruskih in poljskih, kakor Tolstega, Danilevskega, Svatopluka Čeha, Jellineka, Gabrijele Preissove in dr.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom

Za vse leto	13	gld. — kr.
„ pol leta	6	„ 50 „
„ četrt leta	3	„ 30 „
„ jeden mesec	1	„ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.		

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15	gld. — kr.
„ pol leta	8	„ — „
„ četrt leta	4	„ — „
„ jeden mesec	1	„ 40 „

Naročuje se lahko z vsakim dnevom, a h kratu se mora poslati tudi naročnina, drugače se ne oziramo na dotično naročilo.

Upravništvo „Slov. Naroda“.

Leo Liechtenstein in naši pomisleki.

III.

— j —. Pač ne more nihče očitati piscu skromnih teh člankov, da je z njimi nameraval izživati časnikarsko polemiko. Boljših dokazov za njegove miroljubne namene ne treba, nego da niti odgovarjal ni napadom na svoje nazore, prijavljenim v glasilu „Katoliške tiskarne.“ In vendar so se protivniki njegovi kar trudili, olajšati mu to itak ne pretežavno delo ter orožje proti njihovemu umovanju potisniti mu v desnico! Vzemimo na pr. le onega gospoda, kateri si je prizadeval, v „Slovinci“ kot golo nesmisel proglašati naše pohlevno mnenje, da bode po Liechtensteinovem načrtu tudi o brtne strokovne šole deliti po veroizpovedanji njihovi učencev. Ali „Slovinci“ sotrudnik v istini ne ume obširnega pojma, izraženega v besedi „Mitaufsicht der Kirche, cerkveno sonadzorstvo“? Mari hoče omejiti to nadzorstvo zgolj na verouk in verske vaje, — čemu potem njegovo protivje proti našim nazorom, kateri celó dalje segajo nego njegove terjatve, v tem slučaju omejene na jako ozek obseg?! Ali pa namerava, da se morajo vsi predmeti — in to je vsekako pristna intencija knežjega predlagatelja — tedaj tudi naravoslovje, zemljepisje, učni jeziki in kar je še drugih enakih tvarin sam bil navedel v svojem članku, učiti pod verskim sonadzorstvom v strogem soglasji z načeli dotične verske družbe, — potem je loči tev strokovnih zavodov po veroizpovedanji njihovih učencev neizogibna posledica, kajti da bi isti zavod in isti predmet ob enem nadzirali katoliški duhovnik, protestantski pastor, židovski rabiner morda celo še pravoslaven pop, tega tudi najgorečnejši zagovornik Liechtensteinovega predloga in verske šole zahtevati ne more. Proti takim razlogom je polemika lehka, — da se v njo spuščati ne maramo, gotovo je siguren dokaz naše izredne miroljubivosti.

Obljubili smo čestitim bralcem, da hočemo z njimi vred razmotrivati tudi državnopravno stran Liechtensteinovega načrta, važno tem bolj, ker je z njo tesno spojena usoda celega predloga. V ta namen treba primerjati najvažnejša njegova načela z določbami temeljnih državnih zakonov. Ni dvojbe, da se bode državnopravno pitanje takoj pri prvem branji sprožilo od strani državnozbornske manjšine. Merodajno pa postane stoprav v tem hipu, kakor hitro se Liechtensteinov predlog iz šolskega odseka, če se mu namreč izroči po dognanem prvem čitanji, vrne državni zbornici v meritorno pretresanje. Vso kontroverzo osredotočiti je torej v enem samem stavku: Spreminja-li Liechtensteinov predlog pravokrepno avstrijsko ustavo ali-ne?

Oglejmo si najprej osnovni zakon z dne 21. dec. 1867, drž. zak. št. 141., s katerim se določa področje državnega zbora. §. 11, lit. i) tega zakona odkaže državnemu zboru da mu je določiti „učna načela glede ljudskega šolstva.“ Gola istina je, da se državni šolski zakon z dne 14. maja 1869 zakonitih teh mej ni držal, toda ob enem ne moremo zanikati, da jih je tudi Liechtensteinov načrt deloma prekoračil, deloma je daleč zaostal za njimi. Materinščina kot temeljna podlaga vsemu ljudskemu šolstvu, to fundamentalno načelo razumnega odgojslovja, — zama ga iščeš v načrtu, izdelanem in dognanem po dolgem posvetovanji zaupnih mož konservativne stranke! Sedanja šolska postava vendar še v § 6. nekako sramežljivo opozarja de želna šolska oblastva na člen XIX. osnovnega zakona, varujočega postavno enakopravnost avstrijskih narodov, — v Liechtensteinovem predlogu, podpisanem tudi od nekaterih poslancev slovenske narodnosti v načrtu tedaj, od katerega je nam bilo nadejati se odločnega naglašanja tega načela ter precizne oblike njegove, niti toliko ozira nismo našli za naravne pravice materinega jezika kakor v sedaj veljavnem šolskem zakonu! Vsa uredba ljudskega šolstva izvzemši določba o sodelovanji in pravih verskih družeb prepušča se deželnemu zakonodajstvu — s tako razdelitvijo ustrezno bode morda državnopravnim teorijam čeških zastopnikov, slovensko šolstvo pa na Spodnjem Štajerskem, Koroškem in Primorskem zadobilo bi smrtni udarec!

Vender pritegnimo „Slovincu“ trdečemu, da je določilo, kakor ga moramo zahtevati mi Slovenci v varstvo svojih narodnih interesov, izostalo iz Liechtensteinovega načrta le vsled nekih pač po vsem neopravičenih formalnih pomislekov. I mi smo tega mnenja, da se predlagatelj sam ne bode protivil nobeni spremembi, nasvetovani v tem zmislu. Ne bomo dalje razpravljali te nedostatkosti, prezirati hočemo tudi nedoslednost, katere se kaže v tem, da načrt, osnovan na avtonomistični podstavi, na jedenkrat v take birokratične nadrobnosti zagazi, da v § 3. celo določa, učna doba vsak teden znaša le 5 dni, kar je dosihmal vendar določati bilo le dotičnim šolskim oblastvom. Pastimo to na strani, saj se levičarji nad vsem tem ne gotovo ne bodejo spodtkali!

Tem bolj se pa bodo užatorili za čl. XVII. drž. osnovnega zakona z dne 21. dec. 1867, drž. zakon. št. 142, kateri veleval v prvem odstavku: „Die Wissenschaft und ihre Lehre ist frei.“ „Veda ter njen uk sta svobodna.“ Pač se na ljudski šoli ne more govoriti o vedi, drugače pa na učiteljskih kjer se vsekako navzlic nekaterim omejitvam vendar le poučujejo razne znanosti. In tu takoj nastane vprašanje ali cerkveno sonadzorstvo, uvedeno tudi na učteljskih po § 6 Liechtensteinovega predloga, protislovja ne vstvarja določbi osnovnega zakona?

Še bolj merodajen je napominanega člena XVII., zadnji odstavek izročujoč državi pravico vrhovnega vodstva in nadzorstva glede pouka in odgoje. Mari se ne kruši izključna ta pravica v tistem hipu, v katerem se razdeli mej dva faktorja, mej državo namreč in mej versko družbo, oziroma na cerkev? Ostane — li nadzorstvena pravica ista, če jo izvršuje jedino le državo po svojih organih ali če z državo vred pri nadzorstvu sodeluje cerkveno oblastvo, na katero se postavodajalec l. 1867 gotovo ni bil oziral?

Sklicevali se bodo levičarji tudi na čl. III. istega zakona, češ, javne uradne službe pristopne so vsem državljanom. Na podlagi te določbe ugovarjali bodo Liechtensteinovemu predlogu, kateri — in tu se z njim po vsem strinjamo, — naravnost zahteva v §. 8, da mora učitelj istega veroizpovedavanja biti kakor učenci njegovi. Tu je pač njih ugovor jalov in neopravičen. To je razvideti že iz tega, da je šolska novela z 2. maja 1883, drž. zakon št. 62, v §. 48, nekaj jednacega bila zaukazala glede šolskih vodij, ne da bi s to dandanes pravokrepno določbo se bila prelomila avstrijska ustava. Takemu ukrepu mi ne moremo ugovarjati, tudi z državnopravnega stališča ne. Nikomur se ne zabranjuje, poslovati ali nameščenim biti kot učitelj na kaki javni šoli: razloček bode le ta, da bode katoličan poučeval katoliško, protestant protestantsko, žid židovsko deco itd. Tako določbo zmatramo za koristno in v državnopravnem oziru nedotakljivo, drugače je z onimi načeli, o katerih smo

➤ Dalje v prilogi. ➤

LISTEK.

Piruhi.

„Oprostite, gospod, moji slabi pisavi“, tako mi je pisal nedavno mož, s katerim imam včasih kaj posla, „a danes je — ponedeljek!“ S tem je bilo vse povedano in jaz sem se najdražje volje dalje trudil ugibati iz čudno zamotanih pisnih znamenj želje pisalčeve. Zakaj bi pa tudi jaz danes, pisoe to pismo, ne dejal: „Oprostite, a danes je — veliki petek!“ Dovtip bi sicer to ne bil, a bilo bi nekako opravičenje slabih dovtipov, katero bi rad zavratno podaril čitatelju kot piruhe.

Iz mladih let se še spominjam, kako lepo pesen, — meni vsaj se je tedaj sila lepa in duhovita zdela — je bil zložil moj prijatelj, sedaj znamenit slovenski pisatelj in čislani in duhoviti kritik, ki pa ima silo ostro pero; bila je to zaljubljena pesen, ki je tožila, zakaj dekle v stran obrača oko, zakaj se posmehuje ljubčeku, zakaj jej gine ljubezen tako naglo iz mladega srca; v zadnji kitici pa pride rešitev te uganjke, zakaj se vse tako vrši:

Ko sem v prvič te poljubil,
Bil je ravno — vel'ki petek.

Odkrito povedano, — v tistih letih je ta konec, to misel namé napravila globok utis, in ker sem včasih tudi pesmaril, zavidal sem prijatelja skoro zaradi te izvirne ideje. A jedenkrat smo bili v družbi slavnega slovenskega poeta, ki nas je nadkriljeval, kakor orel vrabiče; bil je to nekak skromen literaren klub, — in tu je moj prijatelj prečital napominano pesem. „Oh, ta je pa bila res na veliki petek — peta!“ vzdihnil je sarkastičnim smehljajem slavní poet, in — nikedar več nisem čul o tej pesmi.

Torej sem danes na veliki petek malo bojazljivo zastavil pero, ter pred vsem pričel z izgovori in opravičevanjem. Seveda, ko bi imel človek saj peščico istega poguma, kakor ga kaže Vaš kolega, gospod urednik, ki ima pri našem konservativnem dnevniku uredovati telegrame. Izbirčen ni ta gospod, niti ne dvomi, niti ne premišljuje dolgo; ako mu kaka beseda v tistem concisnem suhem tekstu, ki je le last korespondenčnega biro-a, ne gre prav v pamet in glavo, — hajd, brzo jo izpremeni v priimek osob, ali pa skoči v zemljepisje. Tako si je

jedenkrat naročil telegram iz „Brabanconne“, ker si tega imena ni znal tolmačiti, akopram je izvirna brzojavka le trdila, da je vojaška godba igrala „Brabanconne.“ Nesreča je hotela, da je bila za to besedo piko, in se je pričel nov stavek, ki je dalje govoril o potovanji naše cesaričinje. Zato je pa konservativni urednik mislil, da je „Brabanconne“ kako imenitno mesto tam na Nizozemskem.

In kaj Vam je ta „korajžni“ mož, čigar „pogum“ je res občudovanja vreden, izumil v včerajšnjem telegramu iz Bukarešta. Povedal je, da je pri naskoku na zbornico, nekdo iz množice ustrelil Huissiera. Tiskano je to ime z veliko začetno in razprtimi črkami. Jaz sem nehote vskliknil: „Kdo pa je ta poslanec, nikdar še ni bilo čuti o njem!“ Za tem sem segel po drugih časnikih, in glasen smeh se me je polotil. Da bi ga strela, tega „kérlica“; Vedel ni, da je huissier = vratar in je pogumno ustvaril poslanca „Huissier“.

Pogum je res lepa reč, — strah pa tudi! In tu me že dolgo časa zanima vprašanje, kedo ima zarad „verske šole“ in „lex Liechtenstein“ večji strah? Vi — ali Vaš bojeviti konservativni kolega? On, ker tako neusmiljeno pridiguje, kako

preje bili govorili, dotikajoč se razlogov, s kojimi jih bode sigurno pobijati poskušala državnozborska opozicija.

In končna osoda Liechtensteinovega predloga, utegne me vprašati zvedavi čitatelj? Po našem čisto subjektivnem mnenju — „vis prophetica“ ni neobhodno potreben rekvizit ne časnikarjev niti politikov — izročil se bode bržkone, z jako pičlo večino sicer, šolskemu odseku. O mi smo uverjeni da je Liechtensteinova frakcija o prav neugodnem trenutju na dan stopila s svojim načrtom o verski šoli. Z jedne strani ojačili so levico, katera je bila uprav na tem, da se popolnem razbije in razkroji, z druge spravili so v zadrego državnozborsko večino, sestavljeno iz jako različnih elementov. Vender ne kaže, takoj a limine odbijati Liechtensteinove šolske predloge ter pokopati je že pri prvem branji. Ljudska šola je krvavo potrebna temeljitih reform, temu ne more oporekati noben razsoden in nepristransk opazovalec. Hrepenenje po takih, daleč segajočih reformah kaže se že v tem, da je ob enem državnozborskemu predsedništvu izročena bila kar trojica predlogov, merečih na preustrojitev ljudskega šolstva. In zlasti Slovenci, zdihujoči pod neznosnimi razmerami ljudskega šolstva na Štajerskem, Koroškem in Primorskem, zlasti mi pozdravljati moramo z odkritim veseljem vsako parlamentarno akcijo, katera nam nudi priliko, v našem zmislu preduriti šolsko zakonodajstvo. Sigurno nam torej ne bode na škodo, če se Liechtensteinov predlog, ob enem s Heroldovim in Lienbacherjevim, odstopi šolskemu odseku.

Prvo fazo bode torej bržkone prebil predlog Liechtensteinov, kar se pa tiče končne rešitve njegove, ne moremo mu staviti ugodne prognoze. Vsa opozicija, z uštetim Coroninijevim klubom vred, glasovala bode kakor jeden mož proti oni šoli, kojo nasvetuje knežji poslanec nemško-štajerskih občin. Tudi mej desničarji našli bodo dovolj podpore: zlasti Čehi se ne ogrevajo posebno za stvarno vsebino Liechtensteinovega načrta, in celo mej slovenskimi poslanci ne bodo vsi jednih mislij s šolskimi nazori Ljubljanskega „Slovenca“. Glavni upor z desnice pa preti temu predlogu od strani Poljakovoni se ž njim nikakor ne morejo strinjati, ozirajoč se na gališke žide in boječ se upliva ruske duhovščine v Vzhodni Galiciji. Ta upor ne bode se dal potolažiti z nobenimi koncesijami, in vsled tega hladnokrvno izražamo svoje končno prepričanje, katero se glasi: Liechtensteinov načrt v svoji sedanjosti ali v slični obliki nikoli ne postane pravokrepen zakon. Zastopniki slovenskega naroda pa bodo pravo pogodili, ako se marljivo udeležijo posvetovanja v odseku in v zbornici, ter pazijo, da pri tej priliki slovensko šolstvo uredijo tako, da bode koristno ob enem narodnemu razvoju, verskemu in duševnemu napreku našega prebivalstva!

Nasledki nemčevanja.

x. V glasilu štajerske kmetijske družbe čitamo poročilo o letnem končnem izpitu na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Poročilo pravi mej drugim: „Kar zadeva izpitni uspeh, opozarjal je zastopnik deželnega odbora po pravici na to, da se učenci, zlasti prvega in drugega leta, očividno

krvavo nam Slovencem treba konfesijalne šole, — Vi, ker tako krčevito trdovratno skušate plavate po sredi, in ako Vas jeden valček, na priliko: „brzjav zavednih Slovencev iz Kranja“ potisne na deročo, radikalno „zavedno“ stran, takoj se položite na desno, ter sežete po mimo plavajočem krpelci ali deski, na priliko, pa opominu, koliko podružnic družbe sv. Cirila in Metoda še ni odposlalo peticij za versko šolo, — in tako ste zopet sredi vodotoča. Pa na veke se ne more plavati po sredi! Kdor noče utoniti, mora jedenkrat k bregu, in „gospodine uredniče!“ tudi Vi bote krenili nekam; le pomnite mojo prerokovanje.

Tu pod črto se sme ziniti marsikaj brez zamer, česar nad črto ni dovoljeno, in tako smem tudi izjaviti, da je Vašemu listkarju kot takemu „tout égal“, se li sprejme lex Liechtenstein — moj prijatelj, ki ima star patent za slabe dovtipe, ji pravi „lex Dunkelstein“, — ali se ne sprejme. Mej učitelji in otroci in mej nadzorniki tudi, ki bodo odgojevali, nadzorovali in oziroma se učili v „verski šoli“, bode sigurno toliko originalov, kakor v sedanjih „brezverski“; in to je Vašemu listkarju dovolj! Po-

(auffällig) bojujejo z izrazi v nemškem jeziku, kar je tembolj žalovanja vredno, ko bi učenci vsled premalega znanja nemščine bili ovirani v svojem prihodnjem poklici.“ Gotovo zanimiva izpoved.

Sadjarska in vinarska šola v Mariboru je ustanovljena za spodnji slovenski Štajer, kajti za Nemce je šola v Grottenhofu pri Gradci. Na Mariborski šoli je večina učencev slovenska, namreč 20 ter je zraven njih le 5 štajerskih Nemcev, 7 pa je inozemcev in celo med temi so 4 Slovani. Že to razmerje zahteva, da bi na šoli bil slovenski učni jezik. Ko se je šola ustanovila, pričakovali so Slovenci, da bode pouk, če ne v vseh predmetih, vsaj večinoma slovensk. Terjali so to tačasni slovenski poslanci, nemška večina se ni ozirala na njihove nasvete niti na potrebe slovenskega prebivalstva. Šola morala je biti nemška in da se nemštvo še bolj varuje, poklican je bil na šolo za drag denar iz nemškega rajha ravnatelj, ki še pojma ni imel, da pride v kraj, kjer ljudstvo ne govori jezika njemu jedino znanega. Vodja Goethe je bil sicer po nekotih letih umirovljen z mastno pokojnino, katero še dandanes plačuje štajerski deželni zaklad, a šola je ostala nemška. Pravijo sicer, da so sedanji učitelji slovenščine zmožni, a če so res, malo to pomaga, ker poučujejo le nemški in ker so učne knjige le nemške.

Ne samo to. Slovenski jezik ne sliši se rad v tem zavodu in pripoveduje se nam, da o priliki, ko so učenci nečega slovenskega zavoda obiskali to šolo, niso mogli priti v dotiko z domačimi učenci.

Ali je mogoča večja nezmisel, nego pouk v jeziku, katerega ne razume učenec? In če to velja za ljudsko šolo, toliko bolj za šolo, ki ima izuriti kmetijske sinove v vednostih, za kmetškega gospodarja v sedanjosti dobi potrebnih. V kratkem času dveh let mora zmagati učenec celo vrsto predmetov v teoriji in praksi. Težavna naloga, ako zna učni jezik, popolnem nemogoče, ako mora poslušati pouk v jeziku, katerega malo ali nič ne razume. Kaj storiti? Namesto dveh let, kakor je to navadno na drugih enakih zavodih, mora slovenski učenec tri leta ostati na šoli, izgubi torej jedno leto z učenjem učenega jezika. Štajerski Slovenci so že tako srečni, da morajo plačati svojo pičlo znanje nemščine s potratom časa in s potratom denarja. Tudi duri v Celjsko gimnazijo odpró se jim stoprav po jednom pripravljalnem letu, kakor ustov v samostane.

Poročilo sicer v interesu učencev obžaluje, da jih utegne ovirati v prihodnjem poklici, ako ne znajo nemški. Kdo pa so učenci ali bi vsaj morali biti? Kmetijski sinovi, od katerih je pričakovati, da bodo kedaj gospodarji na očetovem domu, ki bodo po svojem vzglednem kmetovanju še druge gospodarje privabili v posnemo. Dežela in okrajni zastopi gotovo ne dajejo ustanov učencem, od katerih je misliti, da pojdejo po izšolanji s trebuhom za kruhom. Zlasti okrajni zastopi plačujejo ustanove le v ta namen, da dobodo sčasom v svoj okraj izurjenih kmetovalcev. Oni ne pošiljajo v šolo učencev, da bi se tam učili jezikov, temveč da si pridobó vednostij, katerih potrebujejo v kmetškem gospodarstvu. Mej te vednosti pa ne spada nemški jezik.

Koliko več uspeha bi imela šola v Mariboru, koliko več koristi za spodnji Štajer, ko bi pouk

šaliti se malo s tem ali onim, odkriti tu in tam z dobrovoljnim humorjem kako marogico, in vedno le z namenom poučiti, boljšati in zabavati ljudi, to je pravi vzorni poklic nas listkarjev in neka tiha sladka nada me navdaja, da bomo v prihodnji verski šoli tudi mi še malo več opravka in — predmetov imeli.

Pred leti, ko je bilo naše politično življenje še bolj idilično, nego dandanes, stala je v tem velikonočnem času v „Novicah“ redna notica, „kaj in koliko so nam naši poslanci z Dunaja za piruhe prinesli“. Kako lepo bi se letos taka notica čitala!

„Nič, nič, trikrat nič“ — to je vse, in ker celo Vašega dobrovoljnega listkarja taka praznosta v jezo spravi, izumel sem vreči mej ljudi za prihodnje praznike novo pereče vprašanje. O slovanski liturgiji nam je prepovedano govoriti, akopram je v zadnjič tudi biskup Strossmajer priporočal jo, in se vnovič na papeža skliceval; o verski šoli drugi dovolj govore; o slovenskem vlakcu za potovanje v Rim pisati — bo menda tudi nevarno — menimo se torej o čisto nepolitičnej stvari, o duhovenski bradi na priliko. Vsak čitatelj naj premišljuje malo koristi in

bil slovenski. Po sedanjosti uravnavi pa ne doseza svojega namena in ga nikdar ne bode, dokler se ne uredi jezikovno po prebivalstvu, katero ga obdaje krog in krog. Ne le da učenci izgubljajo jedno leto, ne morejo se tudi v treh letih vsega tako temeljito naučiti, kakor na primer v kranjski deželni sadjarski in vinarski šoli pri Novem mestu na Dolenjskem. Na tej šoli je ves pouk slovensk in učenci obiskujejo zavod z najboljšim uspehom. Dasi je šola šele pred dvema letoma se odprla, ima že nad 20 učencev in število bode gotovo še narastlo. Deset se jih oskrbuje na deželne stroške, drugi plačujejo po 120 goldinarjev na leto za stanovanje v šolskem poslopju, za hrano in pouk. Ker je šola v prostornem gradu Grmškem, ki je deželna last, lahko se vsprejme, 30 do 40 učencev. Na tej šoli, učé se vsi predmeti, kakor v Mariborski šoli, praktični pouk pa se vrši na zemljiščih okolu grada, obsegajočih 65 oral in v dveh vinogradih. Uči se pa ne le sadjarstvo in vinarstvo, temveč tudi poljedelstvo, živinoreja s posebnim ozirom na mlekarstvo in čebelarstvo.

Zakaj to navajamo? Da opozarjamo štajerske Slovence na tukajšnji deželni zavod, kamor bi naj tudi slovenski okrajni zastopi napotovali učence, katere podpirajo z ustanovami. Ako bodo slovenski kmetijski sinovi namesto v Maribor prihajali v tukajšnje deželno šolo, potem bodo morda izprevideli gospodje v Gradci, da je treba šolo v Mariboru tako urediti, kakor to zahtevajo jezikovne razmere.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 31. marca.

28 t. m. imela je Avstrijska družba za zdravstvo zbor, pri katerem se je razgovarjalo, kako bi se zboljšalo javno zdravstvo v naši državi. Poročevalec o tej stvari bil je sanitetni svetnik dr. Witlacil in priporočal sledeče: Pred vsem se mora urediti zdravstvena služba. Najvišja zdravstvena uprava naj se osnuje kot posebno ministerstvo ali naj se pa v ministerstvu notranjih zadev osnuje poseben oddelek za zdravstvene zadeve. Strokovni organi morajo imeti potrebno znanje in dati se jim morajo tudi potrebna sredstva in pri najvišjem zdravstvenem uradu naj se uvedejo potrebne naprave za eksperimentalno preiskavanje o prepornih higieničnih vprašanjih. Nadalje je naglašal, da je potrebno primerno nagraenje. Občinski zdravnik bode še vedno navezan na prakso, a mora se mu zagotoviti tako nezavisnost, da ga ne bodo mogli odstraniti, kadar bi ga hoteli. Osnujejo naj se zdravniške zbornice, katere naj s svojimi nasveti podpirajo javno zdravstvo. Na vseučiliščih naj se na medicinskih fakultetah uvedejo zavodi za higieno in po tehničnih šolah naj se predava o higieni in zdravstveni tehniki. Razgovor o teh nasvetih bil je kaj živahen in sklenilo se je sporočiti je v obliki resolucije zbornici poslancev, da se ozira na nje.

Hrvatski sabor snide se dne 10. maja. Vlada mu je že pripravila mnogo gradiva. Predložila mu bode več važnih predlog, mej njimi nov šolski zakon, ki se bode precej oziral na želje Srbov, zakon o zadrugah, reformo kazenskega zakona in kazenskega reda, nov volilni zakon, s katerim se bode zmanjšalo število volilnih okrajev za 20.

Vnanje države.

Novega srbskega poslanika v Peterburgu, Simića, z veseljem pozdravljajo vsi ruski listi. Pred vsem poudarjajo, da kaj gladko govori ruščino. Proti nekemu sočelavcu „Novega Vremena“ se je izjavil,

nekoristi brade, v obče, potem pa za kak stan posebe, in ob svojem času hočemo tu govoriti o tem vprašanju. Boj menda ne bo tako hud, kakor nekada zarad „kanonov“ in „pantonov“ in tudi očitati se nam ne more, da smo „brezversko“ vprašanje sprožili; čemu pa je „venerabilis barba capucinorum“? Kogar bi pa to spravilo iz duševnega ravnotežja, temu bo težko pogoliti. K večjemu bi mu ponudili star, pa ne povsod znan recept: Vzemijeden cent ropotanja starih bab in jeden funt mišjega cviljenja, pet ribjih dlak, zelenega psa senco, šest kapljic rakove krvi, jedno pračo kramarske hvale pa pol mernika mlinarske pravičnosti, sv. Simona žage zob, jedno slamo iz zabjega gnezda, pa jeden funt komarjevega potu: vse to zmesi in skuhaj in ob polni luni na tešče pij! Ta recept pomaga dekletom, ki hočejo, pa ne morejo fanta dobiti, — morda pa tudi ne bo škodil onim, ki se bodo nad „brado“ izpodtikali.

In sedaj. — Vesele praznike! Da bi bili le lepi in solčni, kakor današnji veliki petek!

Barbatus.

da mej srbskimi radikali in liberalci ni nobene bistvene razlike. Zato je pa on postal poslanik, četudi je liberalci. Srbskih strank ne smemo soditi po evropskih pojmi, tako so srbski naprednjaki po evropskih pojmi najkonzervativnejši. Srbi simpatizirajo za Rusijo, ker spoznajo, da je od ruske sile zavisna nezavisnost malih slovanskih držav.

V **Bolgariji** začnajo se resni izgedi. Prebivalci okrog Ruščuka so se bili ustavili, da sedanji vladi ne bodo plačevali davkov. Prefekt poslal je orožnikov, da naj napravijo red, a so se morali umakniti pred razdraženim narodom. Ko so prišli vojaki, so napravili red in več oseb prijeli. Vodjam gibanja posrečilo se je ubežati preko Dunava. Vlada misli, da so iz Giurgieva došli bolgarski emigranti bili podšuntači naroda. — Preiskava zaradi izneverjenj pri prvem polku se nadaljuje. Prišli so raznim novim sleparijam na sled. Zračunjevala se je mej drugim tudi hrana za vojake, ki so bili na dopustu. Popov je jemal denar, da je oproščeval mladeniče vojaščine. Preiskava se vrši kolikor mogoče tajno, da ne bi narod zvedel za take sleparije.

Rusija je storila nov korak v **bolgarskem** vprašanju. Poslala je veleblastim noto, če popolno preziranje zadnje turške note s strani bolgarske vlade ni upornost, in če ne spravlja daljše bivanje kneza Ferdinanda na bolgarskem prestolu dežele v tako revolucionarno stanje, da bi morale veleblasti odpoklicati svoje zastopnike iz Sofije. Nadalje opozarja vlade, da v Vzhodni Rumeliji premikajo čete na mejo, kar ima gotovo namen upirati se sultanovi avtoriteti v gotovih slučajih.

Razni listi zlasti angleški so pripovedovali, da ima **Rusija** v Sevastopolju in okolici pripravljenih nad 10.000 vojakov, katere misli v kratkem poslati v Bolgarijo ali pa na Kavkaz. Vedeli so celo povedati, da je vojno ministerstvo že najelo več ladij, katere bodo prepeljevale vojake. Da so take vesti vzbujale nezaupnost v Carigradu, je naravno. Ruski veleposlanik v Carigradu je pa pojasnil turški vladi, da so vse vesti o zbiranju ruskih vojakov izmišljene. V istini poročilom raznih listov o ruskem oboroževanju ne smemo nič verjeti.

Francoski senat je vsprejel budget z malimi spremenami. Sedaj pride zopet v zbornici budget na vrsto, ki bode najbrž pritrčila vsem premembam, katere je sklenil senat.

Nemški socialisti so širijo po Hamburgu, Altoni, Devinu, Lipsiji, Mogunciji in Mannheimu pamflet, v katerem zasmehujejo vladna načela cesarja Friderika. Zapri so že na 60 oseb zaradi tega.

Dopisi.

Iz Spodnjega Retja pri Laščah 28. marca. (Nova vaška tabla.) Tukaj v vasi, v kateri je tekla zibelka slavnemu pisatelju Franu Levstiku, obesili smo danes novo vaško tablo. S souredovanjem g. župana je na nji ta-le napis:

Vas: Spodnje Retje!

Spada pod občino in sodnijo:

Velike Lašče, okraj: Kočevje.

Deželo Dolenjsko-Kranjsko.

V nji je bil rojen slavni pisatelj slovenski:

FRAN LEVSTIK.

† 1887. l.

Tabla visi pri stari cesti, bližnjici; ker nova, Ljubljansko-kočevska okrajna cesta ima svojo črto krog vasi na zahodni strani. Mnogim skozi vasico idočim potovalcem je s tem naznanjeno, da je to slavnega Levstika rojstna vas! A večina potovalcev je pa takih, ki se niso vedeli, da je kakšen Levstik kdaj živel na svetu.

Podpisani uljudno prosijo, da bi se ta novost blagovolila naznaniti po več slovenskih časopisih.

Fran Gruden, vaščan.

S Podravja 27. marca. [Izviren. dop.] (Iz učiteljskih krogov — Knez Liechtensteinov šolski predlog). Res mnogo pozornosti vzbudil je v vseh krogih in pri vseh narodih naše Avstrije kneza Liechtensteina načrt o spremembi doslej veljavnega državnega šolskega zakona in smelo trdimo, da se do sedaj v avstrijskem državnem zboru ni stavil predlog, za kojega bi bilo zanimanje tako živahno in vsestransko kot ravno za imenovani knezov načrt. Vse z nekim vidnim naporom pričakuje konca to stvar zadevajajočih razprav, a ne morebiti mirno, roke križem držéč, temveč delavno, čeprav na razne načine. Stranke kojih privrženci so za duševno probudo ter pravi napredek ljudstva v obče vneti, postavila so se takoj odločno proti temu predlogu, v prvi vrsti učiteljstvo. Tudi slovensko učiteljstvo se je ganilo in po pravici. Zato nikakor ne moremo pridržati mnenju, katero izraža gosp. tovariš J. v članku stajersko-slovenskega lista. „Iz slovenske šole, za slov. šole“?! Jeli ne gre tukaj za stvar, o kojoj svoje mnenje, izreči, učiteljstvo, tedaj tudi sloven-

sko nima samó pravice, ampak celó dolžnost! In če se neoprotniki v dosego svojih namer tako različnih sredstev poslužujejo ali se naj učiteljstvo po takem ne brani, ali naj po takem molči in pusti, da se njega ugled tepta z nogami?! Učitelj, ki bi v takem slučaju miroval, izvestno ne zasluži prelepega imena učitelj, on svojega prevzvišenega poklica ne pozna in je izmej vseh sovražnikov šole sam najhujši. — Ni sicer glavna naloga naša tukaj natančno pretresovati zgoraj navédenega članka, a nekatere stavke bi si v njem vendar radi natančneje ogledali. Gosp. tovariš J. piše „Ali nismo delovali do sedaj slov. narodni učitelji v soglasji z duhovščino v narodnem duhu v prid in korist našega naroda?“ Prav trdi tukaj g. tovariš, delovali smo res do sedaj slov. narodni učitelji v soglasji s duhovščino in tudi v narodnem oziru mnogo lepih uspehov dosegli. Da pa ostane ta za šolo koristna sloga in da bodemo delovali še naprej vkupno in harmonično v prid in korist naroda našega, naj se ne podkopljejo tla učiteljstva in naj se ne sili v spono, katerih se je zdavnaj otreslo. Vprašajmo nadalje! Ali niso ljudske šole po Slovenskem izključljivo vse versko-katoliške in jeli je imelo tedaj slov. duhovništvo uzrok potegovati se za Liechtensteinov načrt? Z verskega stališča po našem mnenju: ne. A z narodnega stališča bi se pa moralo taisto takej spremembi šolskega zakona odločno v bran postaviti ter ne napeljavati vode na mlin sovražnikov našega naroda. Ali pri svojem postopanju ni mislilo na nevarnost, koja žuga Slovincu, ko bi utegnil dobiti knezov načrt zakonito veljavo?

Konečno pa se čudimo tovarišu J. da si ne more raztolmačiti postopanja svojih tovarišev gledé Liechtensteinovega šolskega načrta. Morebiti temu gospodu ustrezemo, če mu tukaj celó na kratko pojasnimo stališče, s kojega se je slovensko učiteljstvo izreklo proti predružačbi doslej veljavnega šolskega zakona. To storilo je iz dveh glavnih razlogov in sicer prvič, ker dela za blaginjo naroda in njega napredek, ter neče, da bi naše ukaželjno ljudstvo tavaló po tmuni nevednosti in drugič, ker hoče tudi zanaprej ostati nezavisen, svoboden stan ter neče žrtvovati zlate svoje samostalnosti. In kdo bode učitelju tudi štel v greh, če se poteguje za svojo samostanost? Saj samostanosti in svobode terja vsaka stvar v naravi, samostanosti terja vsaka naprava v državi, samostanosti in svobode terja vsak stan v človeške družbi. Zakaj bi bil tedaj ravno tako važni faktor človeške družbe, kakor je učiteljski stan, podrejen uplivom drugega stanú? — Ali ni tedaj nekaj čisto naravnega, da tudi slovensko učiteljstvo stoji neomahljivo na podlagi tistih šolskih postav, koje so mu podelile samostanost, ter ga s tem v njegovej veljavi povzdignile — in da obsoja načrt, koji bi mu, ako postane zakon, njegove pravice zopet prikrajšal?! — o —

Domače stvari.

— († Dr. Valentin Zarnik) je bolehal ves čas zadnja tri leta, ker se ga je bila lotila vodenica. Petkrat so mu bili odtotili vodo, zadnjič pred nekoliko dnevi. Po vsakem odtoku mu je odleglo, tako da se je mogel voziti v pisarno in tu opravljati redno njene posle. V družbe zadnja leta ni več prihajal, a rad se je pogovarjal s svojimi znanci o naši politiki in pri tacihih prilikah se mu skoro nič ni poznalo, da nosi v sebi tako kruto bolezen, ker udeleževal se je pogovora vedno bistro in ne brez svojega posebnega humora. Tudi se do zadnjega ni mogel ločiti od časopisov, ker so ga svetni dogodki le preveč zanimali. Smrt, ki nam je pobrala moža s tako čistim slovenskim in slovanskim mišljenjem, usekala je nam hudo rano. Sedaj leži v hiši, v kateri je stanoval, v črno prepreženi sobici, ne kaj izpremenjen. Znanci hodijo se od njega drug za drugim poslavljati in tudi sicer prebivalstvo Ljubljansko pridno hodi kropit popularnega moža. Za jutranji pogreb pripravljajo se narodni krogi, da bode prav sijajen. Na grobu govoril mu bode slovo gosp. dr. Josip Vošnjak, naš urednik in pokojnega najstariji prijatelj in soboritelj. Po pogrebu jutri zvečer snidejo se domači in vnani narodnjaki v steklenem salonu tukajšnje Čitalnice.

— (Na dr. Zarnikovo krsto) so položili vence: gospá udova in sinova nepozabljivemu so progu in ljubljenu očetu. — Narodna tiskarna — svojemu predsedniku. — Dr. J. Vošnjak — zvestemu prijatelju. — „Slovenski Narod“ — sotrudniku. — „Pisateljsko društvo“ — slovenskemu pi-

satelju. — Ivan Hribar — uzornemu rodoljubi in prijatelju. — Rodovina dr. Tavčar — značajnemu rodoljubi in prijatelju. — Anton Knez — uzorno značajnemu rodoljubi. — Dragotin Hribar — blagemu predsedniku. — „Sokol“ — nepozabljivemu članu. Bleiweis-Trsteniški — dragemu svaku. Dr. Hudnik — svojemu šefu in prijatelju.

— („Slovenec“) posvečuje veliki petek s tem, da z nekakim svetim ognjem v uvodnem članku natolcuje „svetno inteligencijo slovensko“, katere glasilo je naš list, pravi on sam. Mi smo inteligencija, ki je „po tujih šolah narodu izneverjena“, mi bomo prej ali slej za seboj tudi narod „izvodili“, nam se zameri, če kdo „imenuje cerkev, imenuje duhovna, imenuje Kristusa“, mi „želimó, da še žid stopi Slovincu na tilnik“, „mi upamo brez pomoči slovenske duhovščine in v boji ž njo narod slovenski ohraniti in ojačiti“... itd. In kaj je nam nakopalo te srdite besede nedolžnega pridigarja — natolcevalca? To, da se svetna inteligenca slovenska „protivnikom verske šole pridružuje!“ Denimo, da bi to bilo res, vender odrekamo slovenskemu listu pravico iz tega izvajati napade na nas, kakersni so zgoraj naštetí, in zdrava, če tudi ne verska pamet obsojuje tako početje katoliškega konservativnega lista na dan Kristusove smrti. Ali to nikdar ni res, da bi se slovenska inteligencija protivila verski šoli, to je na versko-nravni podlagi šoli, kjer se uče verske resnice, npravni nauki, kjer je sploh ljudsko-šolski pouk osnovan v duhu versko-nravnem. Taisto prav dobro vedo tudi „Slovenčevci“ ali njim ni do verske šole, ampak do Liechtensteinovega predloga, in kadarkoli izpregovore o verski šoli, vedno mislijo le na šolo Liechtensteinovo, in to tudi prav prebrisano mešajo jedno z drugim v svojih predalih. In sedaj mislijo ti smešni patroni, da jednaka blodna vlada tudi pri nas in mej svetno slovensko inteligenco, da torej mi pišemo proti verski šoli, ako odločno pobijamo z narodnega in šolskega stališča Liechtensteinov predlog. — Pa kaj pravimo — tudi tega ne mislijo, saj niso tako neumni, kakor se delajo! Tudi oni dobro ločijo drugo od drugega, kadar so „in camera caritatis“, toda „coram populo“ se govori poglavitno o verski šoli in le nekako po strani o Liechtensteinovem predlogu, ki pa je sicer središče vseh ekstremno-kleikalnih želja. Ker mi ne sledimo po tacihih zvijačnih potih ker narodu odkrivamo resnico, kakor si jo tudi mislimo, zato — „Kristus umira tudi mej nami!“ Da, da, gospóda „Slovenčeva“: „Kaj vam je storil Kristus“, da ste ravno na njega smrtni dan tako razposajeni, — „kaj vera katoliška“, da z njo svoje zvijače prikrivate in proti slovenski inteligenciji rohnite? Ali pa ni morda vaših ekstravaganc kriva „publa napolizobraženost in silen napuh“, dasi ste obiskavali tudi semenišče in ne le ljudsko „modérno šolo“? Rekli bi: Da!

— (Iz Kranja) se nam piše 30. t. m.: V pojasnilo lakoničnega Vašega včerajšnjega telegrama s Kranja služi naj Vam naslednje: Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani poslalo je kakor drugim, tako tudi Kranjski podružnici znano peticijo na državni zbor za versko šolo, da bi odbor peticijo podpisal, ter odposlal na Dunaj. Podružnični odbor spoznal je stvar za toli važno, da je sklical občni zbor na dan 25. marca t. l., da bi isti ukrepal o podpisu in odpošiljanji te peticije. Občni zbor pa je — izvzemši le dva glasa — odklonil odpošiljatev predlagane peticije, in vrhu tega sprejel še resolucijo, ki se ima naznaniti tudi državnim našim poslancem, da se namreč z ozirom na sedanjo šolsko osnovo in na državnozborske politične razmere kranjski podružnici ne zdi potrebno in umestno, unemati so za ali zoper versko šolo, ker z mirno vestjo prepuusti konečni ukrep o važnej tej zadevi znanej vestnosti državnih naših poslancev.

— (Občni zbor „Pisateljskega podp. društva“ bode v soboto, dné 14. aprila t. l. ob 8. uri zvečer v steklenem salonu Čitalnice Ljubljanske s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo tajnikovo, 2. Poročilo denarničarjevo, 3. Volitev dveh pregledovalcev društvenih računov, 4. Volitev prvosednika i 6 odbornikov, 5. Posamezni nasveti. K mnogobrojni udeležbi vabi uljudno odbor.

— (Slovensko gledališče.) Na velikonočni ponedeljek dne 2. aprila predstavljala se bode „Ženska borba“, veseloigra v treh dejanjih. Po Olfersovi nemškeje prestavi E. Scribejevega dela poslovenil R. P. — Ta predstava je na korist igralki gosposdičini Gustiki Gostičevi in igralcu gospodu Antonu Danilu, ki sta oba odlična, marljiva in

zeló nadarjena člana našega dramatičnega društva. Za mnoge ure užitka, ki sta jih nam pripravila z izbornim svojim igranjem, treba da se primerno skazemo, da jima izvečemo svoje priznanje ter nagradimo njih napore z moralčnim in gmočnim uspehom.

— („Ljubljanski Zvon“) izdal je svoj 4. letošnji zvezek, čegar raznovrstna in bogata vsebina je razvidna na drugem mestu. „Ljubljanski Zvon“ je brez dvojbe izborna uredovan leposloven list, najboljši ne le v nas Slovencih, ampak na vsem slovanskem jugu, laskavo priznan od vseh slovanskih veščakov in književnikov. Zatorej štejemo si v preprijetno dolžnost, priporočati ga najtopleje, kajti v njem zrcali se naša osredotočena literarna delavnost, okolu njega naj se torej zberó vsi prijatelji literature naše.

— (Cerkvena glasba) V stolni cerkvi Ljubljanski se pri slovesni maši poje jutri: Pokoralni terciji instrument. maša, zložil K. Greith; graduale, zložil J. Zangl; offertorium, zložil Ant. Foerster; — pojutranjem: instrument. maša, zložil B. Hahn; graduale, zložil J. Zangl; offertorium, zložil E. Stekle. Obebrati introitus, sekvenca in communis koral z orgljami.

— (Stritarjevih zbranih spisov) izšli so 38., 39. in 40. snopič. Vsebina: Klasične podobe (konec). — Apostrof. — Ljubezen. — Živalski pogovori. — Zimske podobe. — Kritična pisma. — Preširen.

— (Slovenski biciklistički klub) priredi pri lepem vremenu na velikonočni ponedeljek svoj prvi izlet v Domžale. Zbirališče v klubovi dvorani. Odhod točno ob 2. uri popoldne.

— (Iz obrtniških krogov) došel nam je danes dopis, v katerem se izraža želja, naj bi se pri novih zgradbah v blaznici na Studenci in v prisilni delavnici posebno oziralo na domače male obrtnike, katerim v sedanjih časih dela primanjkuje in katere veliki podjetniki in visoki davki zeló pritisakajo. Slavni deželni odbor naj bi blagovoljno uvaževal malih obrtnikov željo.

— (Sprememba v posestvih). Kakor se nam poroča, kupil je graščino Na Griči pri Mirni g. Josip Paulin, trgovec v Ljubljani.

— (Osepnice.) V zadnjih 24 urah za osepniciami nihče zbolel. Ozdravela: 2 moška. Umrli: Nobeden. Ostane še bolnih skupaj 35 oseb.

— (O požaru v Vinici) se nam piše: Prijazne, ob Kolpi ležeče vasi ni več, izvzemši graščino, šolo in cerkev uničil je vse požrešni ogenj. Vinica imela je mnogo prometa z bližnjo Hrvatsko, zaradi tega zgradil se je pred dvema letoma ob deželnih troških most čez Kolpo. Da je nesreča toli grozna, prouzročil je silni vihar, zanesel ogenj tudi v sosedni vasi Podklanjec in Golek, ki sta do tal pogoreli. Na rešitev ni bilo niti misliti, ker se je ogenj jako hitro širil in so bile vse tri vasi v kratkem času vse v plamenu. Kolikor se dozda ve, zgorelo je jedna ženska in več glav živine. Zavarovanih je mnogo pogorelcev, vsi gotovo ne, mnogi pa za prenizke vsote. Beda je neizrecna, zatorej pomoč nujno potrebna.

— (Prijateljstvo ribštva). Kranjsko ribiško društvo nam javi, da ima oddati 40.000 mladih postrvic, ki so bile izvaljene v društveni valilnici na Studenci. Cena tem mladim ribicam je za ude društva 3 gld., za neude pa 5 gld. za 1000 ribic. Ribice se pošiljajo v posebnih zato prirejenih posodah, katere društvo ob pošiljavi posojuje. Naročila vsprejema ustno ali pismeno gospod društveni blagajnik C. Karinger v Ljubljani. Pri tej priliki opozarjamo vse prijatelje ribštva na to občeokristno društvo, katero je v resnici pričelo kaj živahno delovati, odkar se je odbor reorganizoval. Kranjsko ribštvo mora se kaj močno povzdigniti, ako bo ostalo delovanje ribiškega društva tako kakor je sedaj, treba mu je pa tudi materialne podpore, katera mu najhitreje dojde ako pristopi društvu mnogo novih udov. Oglašilo za pristop sprejema tudi gori imenovani gospod blagajnik.

— (Na Reški cesti), kjer se je že lani cesta udiral in morala popraviti z velikimi stroški, preti z nova Ložeška reber, da se udere na cesto.

— (Pri potoku Trebiškem pri Radečah) so se začela popravljala dela. Vsi stroški so proračunjeni na 24.000 gld., od katerih plača dežela 10.400 gld., državni izboljševalni zaklad 12.000 gld. in udeleženci 1600 gld. Dela vodi gozdno-tehnični oddelek za zgradbo hudournikov v Beljaku.

— (Vabilo k veselici), katero priredi narodno bralno društvo v Šmarji dne 2. aprila ob 3. uri popoldne. Spored: 1.) Petje. 2.) Godba. 3.) Tombola. Čisti dohodek je namenjen v korist bralnemu društvu. K tej veselici se uljudno vabi.

— (Slovenska čitalnica v Gorici) priredi na velikonočni ponedeljek dne 2. aprila v svoji dvorani veliko besedo z naslednjim sporedom: I. Del. 1.) „Mi pievamo“, ugl. A. Förster, poje moški zbor. 2.) „Uzor“, ugl. Fr. S. Vilhar, poje mešani zbor. 3.) „Ali plavaj ali utoni!“ vesela igra v enem dejanji. II. Del. 4.) „Moj spominke“, ugl. F. Gerbič, poje mešani zbor. 5.) „Slovo od lastovke“, ugl. A. Hajdrih, čveterospev za moške glase. 6.) „Lehko noč“, ugl. Dr. G. Ipavec, poje mešani zbor. 7.) „Advokata“, spevoprizor, ugl. Fr. Schubert. III. del. 8.) „Večer na Savi“, ugl. Iv. pl. Zajc, poje moški zbor. 9.) „Pozdrav“, ugl. Dr. G. Ipavec, poje mešani zbor. 10.) „Srce je odkrila“, vesela igra v enem dejanji. — Petje vodi in spremlja na glasoviru čitalničnem povodnja gosp. J. Mercina. — Začetek ob 7½ uri zvečer. — Ustopnina za ude in neude 30 kr.; sedeži s številkami po 10 kr. Radodarnost je neomejena, ker je čisti dohodek odmenjen za nagrobni spominke bivšemu čitalničnemu pevovodji A. Hribarju. Zaradi blazega namena pričakuje prav obile udeležbe odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Pariz 30. marca. V zbornici predlagal Laguerre, naj se ustava preosnuje. Pelletan zahteval nujnost, ki se je z 268 proti 337 glasom tudi priznala. Za nujnost glasovali bonapartisti, rojalisti in Clemenceau. Po glasovanju zbornica odložila sejo do 1½ 10. ure zvečer.

Bukarest 30. marca. Zbornica s 87 proti 36 glasom izrekla vladi zaupanje. —

Pariz 31. marca. Carnot vsprejel ostavko kabineta in bode najbrže Floquetu izročil novega kabineta sestavo. V večerni seji zavrgla zbornica z 253 proti 195 glasom predlog, da se revizijski komisijon že danes voli.

Razne vesti.

* (Zoper trtno uš). Na tisoče sredstev se je že nasvetovalo in poskušalo proti trtni uši, pa nobeno ni obveljalo. Poudarjalo se je že dostikrat, da vsaka žival in sploh vsako bitje ima svojega sovražnika, ki ga skuša uničiti. Tudi trtna uš da ni brez njega. In zdaj se res poroča iz Kalifornije, da se je našla živalica, ki s slastjo išče in žre trtno uš in ta živalica je neka krilata mravlja, živeča na trslih, od trtne uši napadenih. Množi se pa tudi tako obilno, da gloda, kadar primanjkuje trtnih ušij, trtno listje. Ako je to res ni le ameriški humbug, potem bi kmetu bilo pomagano. — Francoski učenjak prof. Millardet pa naznanja, da je po bastardovanju vzgojal trs, katerega trtna uš ne uniči in kateri daje okusno vino. Pa ne le trtna uš temu Millardetovemu trsu ne škoduje, tudi strupena rosa ali perenospora se ga ne prime, torej dve muhi na jeden udarec, ako se uresničijo trditve gospoda profesorja, kar iz srca želé vsi vinogradniki in mi z njimi vred.

* (Vinska letina 1887.) Vina se je pridelalo 1887 l. na Italijanskem 31,425.000 hl, na Španjskem 28,013.400, na Francoskem 24,333.300, na Avstro-Ogerskem 10 milij. hl. Francoska je pred 15 leti še pridelovala po 60 do 70 milij. hl, a zdaj jo že Italija in Španjasko prekosita. Toda trtna uš se širi tudi po Španjskem; Francozi pa pridno zasajajo ameriške trte in v malo letih bodo zopet napredovali v vinski produkciji. Mej tem pa bi lahko avstro-ogerska vina se udomačila v inozemstvu, ko bi se kaj storilo za izvoz in ko bi vinska kupčija ne bila v židovskih rokah.

* (Največji vinogradnik na svetu) je senator Stanford v Kaliforniji. Njegovi vinogradi obsegajo 1575 ha, pa jih bode še povečal za 600 ha. Vinske kleti so zidane na prostoru 0,8 ha in slone na 140 zidanih stebrih. Najboljši Kalifornijski vinogradi so v krajih, kje so poprej našli največ zlata. Neki Baldavin v južni Kaliforniji ima 490 ha vinogradov in na svojem posestvu 16.000 pomerančnih dreves, 3000 orehov, 2699 breskev, 4000 hrušk in 2000 marelc.

* (Clown in policijski predsednik.) Cirkus Ciniselli dajal je v Peterburgu predstave. Posebno je vzbujal ruski clown Turov s svojimi šalami veliko veselosti. Jedenkrat porabil je slabi ruski kurs za predmet veselej šali. Pripeljal je izučenega prašiča. Prašič je pobral in aportiral vse, kar mu je vrgel, bodi si denar ali kaj drugega. Naposled vrgel mu je papirni rubelj. Prašič se ga ni hotel dotakniti, naj mu je še tako prigovarjal in ukazoval. Naposled Turov zmaje z ramama in pravi: „Prav, imaš, če še Višnegradski ni mogel vzdigniti rublja, kako bi ga baš ti revni neumni prašič.“ Gledalci so se seveda glasno smejali. Drugi

dan pa povabi clowna policijski naceinik general Gresser ter Turova zaradi neumestne šale obsodi v tridnevni zapor. Ko prestane kazen, je pri prvi predstavi, pri kateri je opazil Gresserja v loži, pripeljal več prašičev in jih postavil po velikosti v vrsto. Začel je pripovedovati, da se je v zaporu tudi nekoliko nemščine naučil. Sedaj je po vrsti gladi prašiče po hrbtu in rekel: „Du bist noch ein kleines Schwein, aber du bist gresser, du bist noch gresser, du bist wieder gresser und du bist ein ganz grosses Schwein.“ Smeh je bil velik, ker je clown v rusko nemškem izgovoru besedo grösser izgovarjal kot Gresser. Policijski predsednik je bil jako razžaljen zaradi tega. Turova so hoteli iztirati zaradi tega iz Peterburga in celo pregnati ga v Sibirijo, ko bi se ne bili nekateri prijatelji potegnili zanj pri carji. Car se je smejal, ko je to zvedel in ga pomilostil. Ukazali so mu pa, da odslej ruskih odnošajev naj nikar ne rabi za svoje šale.

Narodno-gospodarske stvari.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

III. Gospod zbornični podpredsednik Mihael Pakič poroča, da se je zbornica v seji 16. decembra 1887 izjavila na podstavi obširnega, od c. kr. deželne vlade v poročanje izročene akta, naj ostane pri maksimalnem tarifu za govedino in teletino, kateri je določila c. kr. vlada za mestno občino Kamniško z ukazom od 21. oktobra 1886, št. 10.554, ali občinski odbor Kamniški je sklenil 21. decembra 1887 obrniti se do c. kr. deželne vlade, da se v zmislu § 51. zakona od 15. marca 1883, državnega zakonika št. 39, ter z ozirom na druge dejanske razmere predružači maksimalni tarif mesu, in sicer tako le: 1. Meso od pitanih volov bi imelo maksimalen tarif 36 kr. za kilogram; 2. meso od druge goveje živine pa 32 kr. za kilogram. Tarif teletini naj bi ostal, kakor doslej, 44 kr. za kilogram. Z omenjeno premembo znižal bi se tarif pri pitanih volih za 2 kr., odnosno 6 kr., ker je zdaj za sprednji del tarif 38 kr. in za zadnji 42 kr. Pri drugi goveji živini pa bi se znižal za 4 kr., oziroma 8 kr., ker je zdaj za sprednji del tarif 36 kr. in za zadnji 40 kr. Občinski odbor utemljuje to s tem, da sedanji tarif ne ustreza več tamošnjim razmeram, ker je živino dobiti za tako nizko ceno, kakor malokdaj prej. Občinski odbor sklicuje se tudi na cene drugih krajev, kjer je meso ceno in razmere zelo jednake Kamniškim. V Mokronogu je na pr. cena mesa brez priklade 32 kr. in s priklado 28 kr., v Krškem 32 kr., v Novem mestu 32 do 40 kr., v Sevnici 36 kr., a v Kostanjevici 32 kr. Odsek pritrjuje mnenju občinskega odbora v Kamniku, da so cene živine res zelo nizke in da radi tega tudi cena mesa pada. Ker se je postavila le po jedna cena mesu od pitanih volov in od druge goveje živine, ni moči trditi, da bi se preprečna cena bila znižala tako zelo, kakor se zgoraj omenja. Ker je odsek uverjen, da je občinski odbor natanko uvažal vse razmere, in ker tudi v drugih Kamniku zeló enakih krajih cena mesu ni višja, temveč v nekaterih celo nižja, zato nasvetuje: Slavna zbornica naj priporoča sklep občinskega odbora v Kamniku pri visoki c. kr. deželni vladi.

Predlog se vsprejme.

IV. zbornični svetnik Karol Luckmann poroča o prošnji, s katero se je do zbornice obrnilo več obrtnikov v sodnem okraji Kranjska gora. Ta prošnja slóve:

„Od leta do leta bolj pešajoča trgovina v vseh strokah in vsako leto večje državne, deželne in občinske davčine; velika konkurenca povsod, prisilila je že jedenkrat najudaneje podpisane obrtnike, da so izrazili svoje opravilene pritožbe in prošnje za brambo in pomoč ne samo v nepristranskem listu, izhajajočem v Ljubljani, ampak tudi pojedinim osobam, o vsaki priliki finančnim organom, določujočim davke ter drugim oblastvom. Toda žal, vse naše pritožbe neso imele niti v javnosti niti pri oblastvih zaželjenega odziva.

Naši gotovo opravičeni klici za pomoč ticejo se največ tega, kako nam od leta do leta bolj škodujejo opravičeni in neopravičeni krošnjariji, in ticejo se tudi tega, da izvršujejo osebe trgovino in obrt, ki nemajo za to potrebnega obrtnega dovolila, niti ne plačujejo državnih, deželnih in občinskih bremen.

Koliko nas obrtnike te privilegovane in neprivilogovane krivičnosti oškodujejo pred očmi c. kr. oblastev, dovoljujemo si navesti vsaj one slučaje, kateri nas zadevajo najobčutljiveje, in to storimo iz uzrokov, ker smo brali že večkrat v časnikih, da so se pritoževali obrtniki v raznih deželah avstrijskih radi krošnjarstva in radi neopravičenega obrtnega izvrševanja, priobčili prošnje ter jih izročili oblastvom ter da se je baje o tem predmetu že posvetovalo v visokem državnem zboru in da bi trgovinska in obrtna zbornica zvedela, kako osobito mi na Gorenjskem, in to v okraji Kranjsko-gorskem trpimo škodo.

(Dalje prih.)

Vabilo.

Ker bode zadnja beseda v letošnji sezoni že v nedeljo dne 8. aprila, zatorej naj izvolijo gospodje člani pevskega zbora čitalniškega udeležiti se v mnogobrojnem številu pevske vaje v torek dne 3. aprila.

Pevski odbor.

S Pogreb pokojnega rodoljuba, mno goletnega člana in bivšega staroste „Sokolovega“ dr. Valentina Zarnika bode jutri večer ob polu šestih. Brate „Sokole“ pozivamo, da se pogreba v polnej društveni opravi blagovole udeležiti mnogobrojno Zbirališče bode ob petih po poludne v čitalnici, od koder se potem „Sokol“ poda z društveno zastavo pred pokojnikovo stanovanje.

Na zdravje!
V Ljubljani, dne 31. marca 1888.
Odbor „Sokola“.

Ljubljanski ZVON

prinaša v IV. zvezku naslednjo vsebino: 1. Gorázd: „Stara pravda“. Venec balad. III. — 2. Josip Starč: Vanda. Povest. (Dalje.) — 3. Ivan Železnikar: Osapska dolina. (Konec.) — 4. Y.: Misli. I—8. — 5. Janko Kersnik: Dva adjunkta. Humoreska. — 6. A. Fekonja: Vila slovinska. (Dalje.) — L—j: Golobec. Pesem. — 8. Eugen Lah: Ljubljana v ljudopisnem oziru. (Konec.) — 9. Rádinski: Samótnu dol. Pesem. — 10. A. Planinec: Čegava bode. Vesela igra v dveh dejanjih. — 11. Književna poročila: V. Oblak: V. Prace filologične wydawane przez J. Bauduina de Courtenay, J. Karłowicza, A. A. Kryńskiego i L. Balinowskiego. Tom I. Warszawa 1885 i. 1886, 80, 818 i tom II. — zeszyt. I. — 12. Lístek: Bibliografija slovenska. — Janes Volčič f. — Nova slovnica slovensko-nemška. — Nove muzikalije. — Gorski odmevi. — Za Levstikov nagrobni spomenik. — V. Mandelcu v spomin. — Še jedenkrat o Jakobu Petelinu (Gallusu). — Drobtinica slovenskega liturgijskega jezika na Slovenskem. — Knjižen drobci iz protestantske dōbe. — „LJUBLJANSKI ZVON“ stoji: vse leto 4 gld. 60 kr., polu leta 2 gld. 30 kr., četrt leta gld. 15 kr.

Loterijske srečke 28. marca.

V Pragi: 73, 7, 64, 59, 47.

Tuji:

30. marca:

Pri **Slonu**: Petłowich iz Benetek. — Čapek iz Grada. — Pri **Maliči**: Schaffer z Dunaja. — Zöhrer iz Grada. — Dr. Buchler iz Trsta. — Pri **avstrijskem cesarji**: Černe iz Kranja. — Sloboc iz Trsta. — Pri **južnem kolodvoru**: Kraloweky z Dunaja. — Gaber iz Pulja. — Pri **bavarskem dvoru**: Reismann, Hutter z Dunaja. — Spring iz Kranja.

Umrli so v Ljubljani:

30. marca: Dr. Valentin Zarnik, odvetnik, 51 let, sv. Petra cesta št. 41, za srčno paralyso. — Janez Tomasevič, umirovljeni davkar, 65 let, Poljske ulice št. 14, za vodenico. — Anton Lesjak, prekupec, 77 let, na Stolbi št. 8, za ostarelostjo.

V deželnej bolnici:

29. marca: Lucija Engelman, črevljarka žena, 57 let, za vodenico. — Andrej Vrinskole, gostač, 78 let, za ostarelostjo.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
30. marca	7. zjutraj	729.1 mm.	6.6° C	sl. zah.	d. jas.	6.30 mm.
	2. popol.	729.3 mm.	14.0° C	in. jz.	obl.	
	9. zvečer	730.0 mm.	8.2° C	sl. jz.	dež.	dežja.

Srednja temperatura 9.6°, za 2.8° nad normalom.

Dunajska borza

dne 29. marca t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danes
Papirna renta	gld. 77.55	77.65
Srebrna renta	79.5	79.60
Zlata renta	109.90	109.70
5% marčna renta	92.35	92.40
Akcije narodne banke	857.—	858.—
Kreditne akcije	272.10	273.—
London	126.75	126.60
Srebro	—	—
Napol.	10.03	10.02 1/2
C. kr. cekini	5.98	5.98
Nemške marke	62.30	62.22 1/2
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	130 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	163
Ogerska zlata renta 4%	96	20
Ogerska papirna renta 5%	83	55
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	105	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	117
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	127	—
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	—	—
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	99	30
Kreditne srečke	100 gld.	179
Rudolfove srečke	10	—
Akcije anglo-avstr. banke	120	102
Tramway-društ. velj. 170 gld. a v.	212	—

Narodu slovenskemu naznanjamo prežalostno vest, da je predsednik „Narodne Tiskarne“, blagorodni gospod

dr. VALENTIN ZARNIK,

odvetnik, itd. v Ljubljani,

prejemši sv. zakramente za umirajoče po dolgotrajni teški bolezni v 51. letu dōbe svoje, danes ob 3. uri popoldne izdihnil plemenito dušo svojo.

Pogreb bode v nedeljo dne 1. aprila t. l. ob polu 6. uri popoldne iz Št. Peterske ceste hišna šte. 41. na pokopališče pri sv. Kristofu.

Svete zadušne maše se bodo stregle v župni cerkvi pri Sv. Petru.

V LJUBLJANI, dne 30. marca 1888.

Upravni odbor „Narodne Tiskarne“.

Potolim srcem javljam vsem sorodnikom in prijateljem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oziroma oče in brat, gospod

Dr. VALENTIN ZARNIK,

odvetnik itd. v Ljubljani.

danes ob 3. uri popoldne po dolgi, mučni bolezni v 51. letu dōbe svoje prejemši sv. zakramente mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v nedeljo dne 1. aprila ob polu 6. uri popoldne s Št. Peterske ceste hiš. šte. 41 na pokopališče pri sv. Kristofu.

Dragi pokojni bodi priporočen v blag spomin in molitev!

Svete zadušne maše se bodo stregle v župni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 30. marca 1888.

Miljutin, Boris, sinova.

Ana Zarnik, soproga.

Marija Zarnik, župnik, brat.

Marija Zarnik, sestra.

(250)

Zahvala.

Vsem, ki so za boleznijo in ob smrti našega nepozabljenega sina, o.roma brata, gospoda

JOSIPA PAJNIČA

dokazali toliko sočutja do nas in ljubezni do pokojnega, osobito pa gg. članom akademičnega društva „Slovenije“, njenim pevcem in drugim prijateljem umrlega izreka tem potom prirčno zahvalo žalujoča

(246)

rodbina Pajničeva.

Zobozdravnik

AVGUST SCHWEIGER,

Hôtel „Stadt Wien“, „pri Maliči“,

ordinira

(211—3)

od 9. ure do 1/2 l. ure dopoludne,

„ 2. „ „ 5. „ popoldne.

Ob nedeljah od 1/2 l. do l. ure popoldne.

Pritlični prostori bivše kranjske ekskomptne banke

na Mestnem trgu šte. 19 in

majhno stanovanje

v I. nadstropji se oddaja v najem od sv. Jurija 1888. leta.

Kaj več se izve v prodajalnici A. Šinkovic na Mestnem trgu ali v prodajalnici Friderik Soss v Špitalskih ulicah.

(241—2)

Semena.

Velikansko peso, nemško in domačo deteljo, raznovrstne trave in sočivja

prodaja po najnižji ceni in zanesljivo kaljivo

PETER LASSNIK

v Ljubljani.

Poštna naročila se proti poštnemu povzetju hitro razpošiljajo.

(163—5)

Službo trgovskega poslovodje ali pomočnika

išče čvrst, v trgovini z mešanim blagom izobražen in delujoč mož, zmožen slovenskega, nemškega in deloma tudi italijanskega jezika.

Ponudbe pošljejo naj se „trgovcu“ v Starem trgu pri Ložu.

(249—1)

Kuverte s firmo

„NARODNA TISKARNA“

v Ljubljani.

MARTIN POVERAJ, civilski in vojaški krojač.

Jedina in največja kristijanska krojačnica in zaloga vsakovrstnega sukna ter narejene obleke.

Cela obleka	za gospode	od gld. 8.— naprej.
Salonska		20.—
Pomladanska suknja		7.50
Hlače		1.80
Cela obleka za dečke		1.50

V Gorici, na Travniku, nasproti vojašnici.

Naročbe se hitro in lično izvršujejo po najnovejšem kroji za vsak stan in po poštini ceni. Uzorci se pošiljajo na zahtevanje na ogled.

Jako dobra, stara
trgovina z drobnim blagom
 na najboljšem mestu (238-2)
 prodaja se takoj zaradi rodbinskih razmer.
 Ne anonimne ponudbe pod šifro „Kupeljiv štev.“
 150“ naj se pošilja upravnistvu „Slovenskega Naroda“.

Naznanilo.
Dobro istrijsko vino
 na drobno in na debelo prodaja se
 v hiši št. 17 v Florijanskih ulicah.
 Za pošteno postrežbo je skrbjeno in priporoča se
 244-1) **Isterski hram.**

Kovčage in torbice

(Koffer und Taschen)

vsake vrste in velikosti, jako lepe in solidno
 izdelane, za civiliste in vojake, po najnižji
 ceni. — Za trgovce na debelo najnižje
 cene. — Naročbe se točno izvrše. — Na pis-
 mena vprašanja z dežele i. t. d. se najhitreje
 odgovarja. (136-1)

Za mnogobrojne naročbe se priporoča

A. Košir.

Prodajalnica: V Kolodvorskih ulicah št. 21.

Semena.

Velikanska pesa, nemška
(lucerna) in domača dete-
lja, mnogo vrst trave, Ka-
šeljski kaps, Ribniški
fižol i. t. d. (221-2)

priporoča po nizki ceni

IVAN PERDAN.

Poštna naročila proti povzetju.

Najceneje perilo

ima samo

FERD. BILINA & KASCH

v Ljubljani, Židovske ulice št. 1,

Zaloga

pristnega ameriškega nepremočljivega

Hyatt- (Celluloid-) perila,

katero lahko vsak sam osnaži.

Stoječ ovrtnik za dame velja	10 kr.
„fasonih“ velja	20 „
Zavihan ovrtnik v modernej fasoni velja	30 „
Par manšet za dečke v modernej fasoni velja	40 „
„fasonih“ velja	50 „
Vojaske in duhovniški ovrtniki po različnih cenah.	6 „
Kos Hyatt-mila velja	6 „

Svarilo

pred nedavno pojavljajočim se jako dvomljivim ponaredbam našega prist-
 nega ameriškega nepremočljivega

Hyatt-perila,

kajti nemajo pred vsem **lepega svita**, ki je lasten našim izdelkom, ter se
 zategadel hitro **užejejo**, nemajo čiste **bele barve** in če se nekaj časa nosijo,
 postanejo **rumene in trde**.

Priporočamo po **najnižjih cenah** naše **zaklopne gumbe** za ovrta-
 nike in manšete **najnovjše** in v **največji izbori**.

Ovrtniki in manšete iz šifona po najnovjnjih fasonih.

Velika izbor najnovjsh kravat za gospode iz **svile** po
 16 kr. in više. (240-2)

Igle za kravate, najnovjše.

Velika zaloga najnovjsh modnih palic po 10 kr. in više.

Najboljše sredstvo proti vsem mrčesom,

upliva s čudovito silo ter prežene hitro in gotovo vse mrčese, da od njih
 (237-1) ne ostane niti sledu.

Popolnem uniči stenice in bolhe.

Temeljito prežene šurke in njih zalego iz kuhinj.

Prežene takoj mole.

Hitro nas osvobodí sitnih muh.

Varuje domače živali in rastline mrčesov in
zaradi njih nastalih bolezni.

Popolnem prežene uši na glavi itd.

Pazi naj se dobro: **Kar se v samem papirji prodaja**, ni
 prava Zacherlova specialiteta.

Samo v originalnih steklenicah dobiva se pristen in po ceni v
 glavni zalogi: **J. ZACHERL, Dunaj, I., Goldschmiedgasse 2.**

Ljubljana: Mibael Kastner.
 Viktor Schiffer.
 Jan. Luckmann.
 Peter Lassnik.
 H. L. Wencel.
 Schussnig & Weber.
 C. Karinger.
 Ivan Perdan.
 Josip Terdina.
 Gustav Treo.
 Ubald pl. Trnkoczy.
 Aug. Spoljarič.
 J. Klauer.
Borovnica: Fran Verbič.

Vel. Lašče: J. N. Justin.
Krsko: Fran Zesser.
Idrija: Fran Kos.
Kranj: Fran Dolenc.
 K. Šavnik, lekar.
 W. Killer.
Loč: Fran Kovač.
Kostanjevica: Alojzij Gotsch.
Tržič: Friderik Raitharek.
Gor. Logatec: O. Hladnik.
Radovljica: A. Roblek.
Rudolfovo: Dom. Rizzoli, lekar.
Zagorje: J. Schink.
Travniki: Fran Kovacs.

G. TÖNNIES, tovarna za stroje v Ljubljani,

zastopnik **Ganz-a & Co.** v Budimpešti, preskrbuje dobro-
 znane **trdolitne valjarnike** (Hartguss-Walzenstühle), **cilindre**,
skrbce (Aufzüge), vse **aparate**, **transmisije** in **priloge** za
 mline. Nariši in načrti napravljajo se po najnovjsh skušnjah.
 Specialiteta: **Vsakovrstne žage in stroji** za obdelova-
 nje lesa. Preskrbuje hitro idočee **parne stroje** in **varnostne**
parne kotle.

Tudi **napravljajo** **pišne motorje**. Zastopstvo **Langen-a &**
Wolf-a na Dunaji.

Indiciranje parnih strojev,
 njih **predelovanje** z jamstvom, da se **privaruje** pri kurilu. (836-21)

Najboljši in najpripravnejši način hranjevanja je gotovo

zavarovanje življenja.

Zavarovanje življenja koristno je vsakemu, **neobhodno po-**
trebno pa onim, ki imajo skrbeti za rodbino. Naše življenje od-
 visno je od tolikernih slučajnosti, da ne smemo nikdar puščati iz
 oči bodočnosti onih, ki so nam dragi in za katere skrbeti smo
 obvezani. Najboljši pripomoček za to je **zavarovanje življenja**,
 katero je urejeno tako, da daje priliko vsakemu udeleževati se
 njegovih dobrot.

Za neznan denar more se **zavarovati kapital**, ki se **izplača**
 po **smrti preostale rodbine**, ali **dota**, ki se **izplača otroku**, kadar
 doživi 18., 20. ali 24. leto. Poslednje zavarovanje **važno** je zato,
 ker se **zavarovana dota izplača tudi tedaj**, ko bi oni, ki jo je
 zavaroval, umrl takoj potem, ko je uplačal prvi obrok, in ker se
 vsa uplačana premija vrne, ko bi **zavarovani otrok umrl** pred
 dogovorjeno starostjo.

More se pa tudi **zavarovati kapital**, ki se **izplača zava-**
vancu samemu o dogovorjeni starosti (n. pr. v 40., 50. ali 60. letu),
 ali pa njegovim dedičem, ko bi utegnil umreti prej.

Vse te načine **zavarovanja** upeljane ima **vzajemno zava-**
rovalna banka „SLAVIJA“ v Pragi, katere
 prednost je še to, da je pri njej vsak člen brez kakaga poseb-
 nega priplačila deležen vsega čistega dobička, ki je leta 1887.
 iznašal 10%, v prejšnjih letih pa tudi že po 20%, 25%, celo 48%.

Konci leta 1886. bilo je pri banki „SLAVIJA“ za življenje
 zavarovanih 40.497 oseb za 22.835.193 goldinarjev.

Vsa pojasnila daje brezplačno

(233-2)

glavni zastop banke „SLAVIJE“ v Ljubljani,
 v lastnej hiši (Gospodske ulice 12).

Za čas stavbe

priporoča

ANDREJA DRUŠKOVIČA

Mestni trg št. 10 trgovina z železnino Mestni trg št. 10

v velikem izboru in po zelo nizki ceni

okove za okna in vrata, storje za štokodiranje, drat
 in evice, samokolnice, vezi za zidovje, traverze in
 stare železniške šine za oboke, znano najboljši Kam-
 niški Portland in Roman cement, sklejni papir (Dach-
 pappe) in asfalt za tlak, kakor tudi lepo in močno
 narejena štedilna ognjišča in njih posamezne dele.

Pri stavbah, kjer ni vode blizu, **neobhodno potrebne**
 vodnjake za **zabijati** v zemljo, s katerimi je **potrebno** v
 malo urah in z majhnimi stroški na pravem mestu do
 vode priti; ravno tako se tudi dobivajo vsi deli za sko-
 pane vodnjake: **železne cevi** in **železolitni gornji stojali**,
 kakor tudi za **lešene cevi** mesingaste trombe in ventile
 in **železne okove**. (224-2)

Za poljedelstvo:

Vsake vrste orodja, kakor: lepo in močno narejeni **plugi** in
plužne, **železne** in **lesene brane** in **zobovje** zanje, **motike**, **lo-**
pate, **rovnice**, **krampe** i. t. d. Tudi se dobiva **zmirom sveži**
Dovski mavec (Lengenfelder Gyps) za **gnojenje polja**.

Prilagočljivo za zasobnike in krčmarje na deželi!

Pivo v steklenicah,

eksportno pivo, ki se dolgo ohrani, in

močno pivo (dvojak)

iz pivovarne bratov Koslerjev, v zabojih po 25 in 50 steklenic.

A. MAYER-jeva

zaloga v Ljubljani. (243-1)

Umetne (152-10) zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega mostu, v Köhlerjevi hiši, I. nadstropje.

Fohnsdorfski premog

dovaža se samo vsak tork in petek proti naročbi po dopisnici. Poštarina se povrača. Poskušajo velja, da se prepiše vsakdo, da je Fohnsdorfski premog zбоk svoje izbornosti vzlic višji ceni razmeroma najcenejše kurivo. — Fohnsdorfski premog (kojega naj se le 1/3 poklada) plamti sila intenzivno, pogori popolnem čisto, pušča le malo pepela ter mu treba le prav malo (drvi) podnetila. — Partije od 50 do posameznega centa nizele po 56 do 63 kr. cent. Pečat in donosanje posebej. Cel vagon primerno cenejši.

Vreče so zapečatenе.

T. DEBEVEC, občna agencija za premog,
Hilšerjeve ulice št. 3 (Reherjeva hiša). (248-1)

Najstarejše domače zdravilo je

„kone. cvet za ude“,

povsod znan pod imenom (830-20)

Klosterneuburški fluid za protin,

Preiskan v kemičnih laboratorijih za zdravstvenopolicijske preiskave in je prodaja zavarovana z varstveno znamko.

Cena 1/2 flao. 50 kr., veliki flao. 1 gld.

Razpošilja lekar **A. HOFFMANN, Klosterneuburg.**

Za zavijanje in vozni list je plačati pri poštnih pošiljstvih 15 kr. posebe. — Pristnega ima v Ljubljani lekar J. Sweboda; v Rudolfovem lekar Ferd. Štarka.

RESTAVRACIJA „PRI JAMI“

v Postojini

proda se iz proste roke, oziroma dá se v najem.

Okrog hiše je nekaj oral zemljišča, v bližini dvoje prostornih naravnih kletij, posebno ugodnih za zalogo piva. Poslopje je jako primerno kot vila.

Natančneje poizve se pri lastniku **Jos. Innocente-ju** v Postojini. (217-3)

Tekoče zlato, srebro

za poslačenje in posrebljenje okvirov zrcal in podob, lesa, kovin, stekla, porcelana, papirja in drugih stvari. — Krasno in trajno. — Poraba za slednjega jako priprosta. Cena steklenic s copičem 1 gld., 6 steklenic 5 gld. Proti gotovemu plačilu ali povzetju ga prodaja (218-5)

L. FEITH ml. v Brnu (Moravsko).

Vsakdo

more si s prodajo vsakovrstnih zakonito dovoljenih

srečk na obroke

vsako leto najmanj (151-10)

1200 goldinarjev prislužiti.

Vprašanja naj se pošiljajo na: **Wechselhaus H. FUCHS, Budapest, Dorotheegasse Nr. 9.**

Najnovejši in najlepši
Največja izber. **dežniki in solnčniki,** Najnižje cene.
ravno tako tudi

blago za dežnike in solnčnike
prodaja (159-4)

BONIFACIO AGHINA,

tovarna dežnikov in solnčnikov,

v Schellenburgovih ulicah h. št. 4.

Točno se izvršujejo vse poprave.

Delajo se tudi kostumski solnčniki in dežniki.

Gospodu **G. PICCOLI-ju,**
lekarju „Pri angelju“, — v Ljubljani.

Vaša želodčeva esenca, kojo sem slučajno spoznal, ozdravila me je popolnem neprenehljivo slabotnosti čreves in prebavnika, kakor tudi neznanu mučeče trdo-telesnosti. Dolgo iskal sem leka zoper to bolezen, ki mi je gotovo malo zadovoljnih uric v prihodnosti obečala: vse drugo zauživanje lečil bilo je zaman in jedino le Vaše neprecenljive esence se imam zahvaliti za popolno zdravje ter Vam ostanem, predragi gospod Piccoli, za vse dni življenja zanj najsrčnejše udan in hvaležen.

Na Dunaji, 1887. **Spiridijon Pokrajec,**
profesorski kandidat.

V steklenicah po 15 kr. dobiva se v skoro vseh lekarnah na Štajerskem, Koroškem, v Trstu, na Primorskem, Tirolskem, v Istri in Dalmaciji. — V Rudolfovem se dobiva v lekarni Rizzoli-jeve. (208-3)

Prodaja na debelo in drobno.

Malinčen sok

(Himbeerabguss)

liter po 60 kr., v steklenicah po 70 kr.

Sadlin (Mareličan zalzen)

kilo po 60-80 kr.

(785-12)

Vsake vrste

cvetlični šopki iz krasolede
za vezilna darila.

Velika zaloga
velikonočnih jajčkov,
finih, kakor tudi trgovskih
sladčic.

Angleške bonbone (Rocks & Drops), metinke itd.

Naročila se takoj solidno in po najnižji ceni izvršujejo.

JOS. ŠUMI,

v Fišerjevi hiši, Kongresni trg št. 13.

VOZ

z zeleno streho, ki se lahko odvzame, čisto v dobrem stanu, dobi se po prav nizki ceni. Več se izve v **Vodnikovih ulicah št. 2 v Ljubljani.** (245-1)

Najprikladnejše

darilo za piruhe.

Jos. Cimperman-ove pesmi,

ki so izšle ravno pri podpisani knjigotržnici-založnici, kjer se dobivajo, kakor se je že naznanilo, mehko vezane po 1 gld. 20 kr., elegantno v platno vezane z zlatim obrezkom pa 2 gld. — Poština v sakemu vvezku je 10 kr. — Naročnina pošilja se najprikladneje s poštnimi nakaznicami.

Da so Jos. Cimperman-ove pesmi vsega priporočila vredne, treba nam pač ni trditi, o tem so izvestno uverjeni vsi prijatelji leposlovja našemu, ki so kedaj čitali „Dunajski“ — in „Ljubljanski Zvon“, „Kres“ itd. In takisto sodijo o njih tudi prvi književniki naši. Izborni naš pesnik je zbral plodove svojega uma in srca v skupino, katero tukaj ponujamo vsemu inteligentnemu občinstvu slovenskemu nadej se, da nas pri našem podjetju izdatno podpira v prosep in čast književnosti naši.

(225-4)

Jan. Giontini v Ljubljani.

Gg. šolskim predstojnikom
in učiteljem

(223-2)

priporoča

ANDREJA DRUŠKOVIČA

trgovina z železnino in orodjem

na Mestnem trgu št. 10

vsa vrtnarska orodja, kakor tudi orodja za sadjarejo in obdelovanje sadnih dreves, in sicer: drevesna strgila, škarje za gosence, ročna lopatica, drevesna žaga, sadni trgač, drevesne škarje, cepilnik, cepilnik za mladice, cepilni nož, vrtnarski nož in drevesna ščetka. Orodja so vsa na lepo popleskani leseni plošči urejena in po prav nizki ceni.

Vožne karte in vožni listi

za **Ameriko.**

Kraljevo belgijski poštni parniki

„Red Star Line“ iz Antwerpena naravnost
v **New York in Philadelphia.**

Koncesijonirano od vis. c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje jako rado:

koncesijonirano zastopstvo

na Dunaji, IV., Weyringergasse 17:
Ludovik Wiesel,

ali

Ivan Kosar, gostilničar pri „Bavarskem dvoru“ v Ljubljani, P. Jaklič v Kočevju, Josip Strasser v Inostan. (175-4)

Elegantne

dežnike in solnčnike

v velikej izberi po čudovito nizkih cenah

priporoča

na Mestnem trgu
št. 15.

L. MIKUSCH,

na Mestnem trgu
št. 15.

izdelovatelj dežnikov in solnčnikov.

Dežniki in solnčniki se dobro in po ceni prevlačijo in popravljajo, naročbe od zunaj na posamezne dežnike in solnčnike se točno proti povzetju izvrše. (205-3)

Prodajalcem na drobno so obširni ceniki na zahtevanje na razpolaganje.

Izvrstno blago!

Lepo narejeno!